

REFERAT FRA DET 4. KONSULTASJONSMØTET 28. oktober 2008

Saksnr.: 08/148

Tilstede: *Fra staten:*

Kommunal- og regionalminister Magnhild Meltveit Kleppa (KRD), statssekretær Dag-Henrik Sandbakken (KRD), statssekretær Henriette Westhrin (FIN) (gikk kl. 12.00), statssekretær Kari Henriksen (HOD), statssekretær Lisbet Rugtvedt (KD), statssekretær Laila Gustavsén (AID), politisk rådgiver Lotte Grepp Knutsen (BLD), statssekretær Terje Moland Pedersen (JD), statssekretær Robin Martin Kåss (OED) og statssekretær Guri Størvold (SD) (kom kl. 11.30)

Fra KS:

Leder Halvdan Skard, Oddleiv Olavsén, Gunn Berit Gjerde, Per Arne Olsen, Harald Danielsen, Bjørn Gudbjørgrud (adm.) og Per Richard Johansen (adm.)

Dato: 28. oktober kl. 11.00-13.00

Møteleder: Kommunal- og regionalminister Magnhild Meltveit Kleppa

Referent: Inga Gjerdalen (KRD)

1. Konsultasjonsmøtet

Kommunal- og regionalminister Magnhild Meltveit Kleppa ønsket velkommen til møtet der det økonomiske opplegget for kommunesektoren i regjeringens forslag til statsbudsjett for 2009 var hovedtema.

Innkalling og dagsorden ble godkjent. Meltveit Kleppa varslet én sak under eventuelt.

KS-leder Halvdan Skard ba om at møtet kunne bruke noe tid på å drøfte den finansielle situasjonen kommunene nå er i. Skard viste til ekstra stor skatteinntang i 2008 og usikkerhet knyttet til skatteinntangen i 2009, økte pensjonsutgifter, og kommunesektorens muligheter til lån som sentrale stikkord. Partene ble enige om å ta en runde på dette innledningsvis under gjennomgangen av det økonomiske opplegget for kommunesektoren i 2009.

2. Det økonomiske opplegget for kommunesektoren i 2009

Per Richard Johansen (KS adm.) uttalte at mye tyder på at den finansielle krisen har begynt å gi realøkonomiske effekter og at norsk økonomi vil kunne gå inn i en lavkonjunktur i 2009. KS overleverte kopi av brev til Stortinget av 24. oktober 2008, der KS ber om at skattøren for kommunesektoren oppjusteres i 2009 som følge av dystre konjunkturutsikter nå enn da budsjettet ble lagt fram. Johansen sa videre at KS hadde gjennomført en undersøkelse som kunne tyde på at om lag 1/3 av de i 10-15 mrd kronene som kommuner og fylkeskommuner hadde ført som omløpsmidler ved inngangen til 2007 var plassert i aksjer og aksjefond, og verdien av disse kunne være halvert som følge av børsfallet så langt i år. Ut fra disse tallene er det ikke grunnlag for å si at det er dramatisk for sektoren, men situasjonen vil være svært vanskelig for noen kommuner. Dessuten vil børsfallet ramme alle kommunene gjennom verdifall på pensjonsfondene; det gjelder kanskje i særlig grad kommuner med egne pensjonskasser. Johansen avsluttet med å vise til at mange kommuner nå opplever økte lånekostnader pga fundingssituasjonen i Kommunekreditt og lite ledig utlånskapasitet i Kommunalbanken. Det er viktig for kommunesektoren at det finnes konkurrerende aktører med kapasitet til å dekke sektorens lånebehov. I denne forbindelse viste han også til brevveksling mellom KS og Finansdepartementet, der KS ber om at lån til kommuner og fylkeskommuner gis samme kapitalvekting som statslån, noe som vil gi kommunesektoren lavere lånekostnader. KS mener EØS-regelverket åpner for en slik praksis, og viser til at den allerede er gjort gjeldende i Sverige og Finland.

Meltveit Kleppa sa hun var fornøyd med å legge fram et godt budsjettopplegg for 2009 i begynnelsen av oktober, men at det er viktig å ta situasjonen som har oppstått på alvor.

Statssekretær Henriette Westhrin påpekte at det er stor usikkerhet om den videre økonomiske utviklingen og at flere sektorer nå kan stå overfor nye utfordringer. Det kan bli nødvendig med flere tiltak for å stabilisere den økonomiske utviklingen. Westhrin understreket i tillegg hvor viktig det er å bruke konsultasjonsmøtene framover for å få en best mulig oversikt over situasjonen i kommunesektoren.

Partene var enige om å følge situasjonen nøye framover. Utfordringer knyttet til rentemarkedet, pensjonsutgifter og kredittmarkedet ble kommentert. Skard signaliserte at KS ønsker å holde behovet for endringer åpent fram til Stortinget skal vedta budsjettet i midten av desember.

Partene kommenterte kort Fellesdokumentets kapittel 2 om kommuneopplegget for 2009.

Skard viste til at pensjonskostnadene tidligere lå inne i den kommunale deflatoren. Han viste til at pensjonskostnader og finansieringen av kostnader knyttet til AFP i privat sektor og AFP i kommunene er sentralt i en slik diskusjon, fordi lønnsoppgjøret i 2009 vil ha stort fokus på pensjon. Han foreslo at det foretas en felles gjennomgang av om pensjonskostnader igjen burde tas inn i deflatoren.

Meltveit Kleppa sa seg enig i at dette skal ses på og sa at dette tas opp som tema i det første konsultasjonsmøtet i 2009. (Det er i etterkant av møtet avklart at en felles gjennomgang skal skje i Det tekniske beregningsutvalget for kommunal og fylkeskommunal økonomi (TBU)).

Kostnadsdeflatoren for kommunesektoren utarbeides i Finansdepartementet i forbindelse med utformingen av det økonomiske opplegget for sektoren. Pensjonskostnader har aldri tidligere vært inne i den kommunale deflatoren på budsjettbasis. Fram til og med 2001 ble variasjoner i

kommunale pensjonspremier innarbeidet i ettetid i deflatoren for historiske beregninger av realinntektsvekst i sektoren. Det tekniske beregningsutvalget for kommunal og fylkeskommunal økonomi vil for øvrig ha en omtale av kostnadsdeflatoren i høstrapporten 2008.

Partene hadde deretter dialog om vedlikeholdssituasjonen i sektoren. Kvaløy viste til at vedlikeholdsundersøkelsen KS nylig gjennomførte understreker behovet for en felles vedlikeholdssatsing forankret i en flerårig plan.

Meltveit Kleppa viste til at regjeringens standpunkt i saken ikke er endret. Sektoren har styrket vedlikeholdet og statens viktigste bidrag de siste årene, og i 2009, er vekst i de frie inntektene. Hun påpekte videre at vedlikehold er et kommunalt ansvar.

3. Kommunesektorens oppgaver og tjenesteproduksjon

Barne- og likestillingsdepartementet

Barnevern

Skard kommenterte at vridningen fra institusjon til økt bruk av fosterhjem fortsatt er utfordrende fordi noen barn fortsatt må vente på fosterhjems plass.

Statssekretær Lotte Grepp Knutsen sa seg enig i dette. Hun viste videre til at det er barn med helt særskilte behov som må vente. Dette er i det vesentlige barn med nedsatt funksjonsevne og søsken med innvandrerbakgrunn som det ikke er ønskelig å splitte. Hun kommenterte videre at samarbeid mellom staten og kommunene er en kontinuerlig utfordring. Departementet følger dette aktivt opp i styringsdialogen med Bufdir og i møter med KS.

Universell utforming

Skard signaliserte at KS er opptatt av at Diskriminerings- og likestillingsombudet ikke legger seg på en for offensiv linje ved behandling av klager på tilgjengelighet til eksisterende bygninger.

Grepp Knutsen viste til at kommunesektoren har en tilretteleggingsplikt fra loven trer i kraft 1. januar 2009, men at uforholdsmessighetvurderingen er sentral i denne sammenheng. Loven skal ikke føre til betydelige merkostnader, men det skal tas hensyn til universell utforming ved vedlikehold, ombygginger mv, og det er slike saker som skal kunne påklages.

Meltveit Kleppa viste til Kommunal- og regionaldepartementets pågående arbeid med forskrifter til plan- og bygningsloven og sa at KS vil inviteres til et møte om dette.

Helse- og omsorgsdepartementet

Gunn Berit Gjerde viste til at fagskoletilbudet er underfinansiert, og at fylkeskommunene i praksis bidrar til finansiering av disse.

Statssekretær Kari Henriksen svarte at Helse- og omsorgsdepartementet tar med seg innspillet.

Justisdepartementet

Statssekretær Terje Moland Pedersen sa at departementet er opptatt av innbyggernes trygghet og velferd, og at Justisdepartementet i denne sammenheng er opptatt av å samordne

forebyggende tiltak. Han viste til at det er etablert 199 politiråd i kommunene og takket for det samarbeidet som er etablert mellom ulike instanser i denne sammenheng.

Meltveit Kleppa berømmet samarbeidet mellom kommunene og kriminalomsorgen ved tilbakeføring av løslatte, og sa det er bra at stadig nye avtaler kommer på plass.

Partene var enige om at det ligger til rette for videre samarbeid, jf. ny handlingsplan om forebygging og oppfølging av vedtak i KS sitt landsstyre.

Kommunal- og regionaldepartementet

KOSTRA Riksrevisjonens merknader

Meltveit Kleppa kommenterte kritikken fra Riksrevisjonen om manglende tiltak for å sikre datakvaliteten i KOSTRA. Partene oppsummerte tiltakene som gjøres for å bedre kvaliteten, og viste til at kommunene og fylkeskommunene selv må være bevisst på, og har en egeninteresse i, å bidra til å sikre god kvalitet på tallene.

Bostøtte

Partene er opptatt av hvordan endringene i bostøtten vil slå ut, og var enige om at det er viktig å se på dette framover.

Boligtilskudd

Harald Danielsen sa det er uheldig når Husbanken går tom for midler, jf. situasjonen inneværende år, og at det er fare for at det samme skjer i 2009. Han sa videre at det er avgjørende at kommunenes søknader behandles raskt for å unngå opphopning, men at behovet for kommunal mellomfinansiering alltid vil være aktuelt.

Meltveit Kleppa sa det er viktig å følge med på etterspørselen framover. Hun viste videre til at endringen i Revidert nasjonalbudsjett for 2008 førte til langt større etterspørsel enn ventet, og at det er riktig at ikke alle har fått tilsagn på sine søknader i inneværende år.

Kunnskapsdepartementet

Barnehager

Partene er enige om at kommunene har økt sin egenfinansiering på barnehager med om lag 750 mill. kroner fra 2003 til 2007. Partene vil arbeide videre med å klargjøre hvilke forhold som ligger bak denne økningen.

Veilederkorps

Statssekretær Lisbet Rugtvedt presiserte at etableringen av veilederkorps er en videreutvikling av skoleutviklingsprogrammet ”Kunnskapsløftet – fra ord til handling” og at disse skal bistå kommuner som ønsker drahjelp. Hun viste videre til KS’ innspill om å etablere disse korpsene i regi av KS, og sa at partene sammen kan komme til enighet om detaljene i ordningen.

Utgifter til barn i asylmottak

Rugtvedt viste til KS’ merknad om at det er uklart hvem som har ansvar for enslige mindreårige asylsøkere som bor i statlige barnevernsinstitusjoner. KD har hatt en gjennomgang av lovverket som regulerer dette og konklusjonen er at det er kommunen der et omsorgssenter etter barnevernloven kap. 5A ligger, som har opplæringsansvaret for beboerne i henhold til opplæringsloven § 13-1.

Skard stilte seg spørrende til hvorfor tilskuddet til opplæring av asylsøkerbarn er lavere enn tilsvarende opplæring for norske barn.

Kunnskapsdepartementet noterte seg innspillet fra KS.

Faget utdanningsvalg

Rugtvedt viste til at faget utdanningsvalg åpner for noen nye problemstillinger og at KD gjerne vil invitere KS til et møte på politisk nivå for å drøfte ulike sider ved dette faget, herunder også kostnadsspørsmålet.

Miljøverndepartementet

Statssekretær Dag-Henrik Sandbakken viste til at det pågår prosesser knyttet til ev. rettslig forankring av krav om energi- og klimaplaner og ev. statlige retningslinjer for kommunalt klimaarbeid, og at regjeringen vil komme tilbake til dette senere.

Skard sa KS oppfordrer regjeringen til å avvente situasjonen for å se hva kommunesektoren leverer før eventuelle grep gjøres, og viste til at det er viktig å ha tilstrekkelig forankring lokalt ved utarbeiding av kommunale planer.

Statssekretær Robin Martin Kåss sa seg enig med KS i at planene må være gode og ha god lokal forankring. Det er likevel en utfordring dersom bare et fåtall kommuner utarbeider planer.

Oddleiv Olavsén viste til at noen små kommuner sliter med å rekruttere ansatte og særskilt ansatte med plankompetanse på dette feltet, og anmodet om at lokaldemokratiet får virke før staten setter inn sterkere styringsgrep.

Samferdselsdepartementet

Belønningsordningen

Kvaløy gav honnør til satsinger som vil bidra til trafiksikkerhet, framkommelighet og miljø. Han viste imidlertid til at KS på prinsipielt grunnlag mener denne satsingen bør komme som frie midler. Ordningen er arbeidskrevende og utgjør en svært liten del av den samlede bevilgningen til kollektivtiltak.

Statssekretær Guri Størvold viste til at ordningen er forankret i klimaforliket, men at departementet har notert seg innspillet fra KS.

Forvaltningsreformen

Skard sa at KS er kritisk til at det er gitt signaler om det ikke følger personalressurser med overføring av vegansvar til fylkeskommunene.

Størvold viste til pågående prosesser og at Samferdselsdepartementet vil komme tilbake til saken i en egen ot.prp. om samferdselsområdet våren 2009.

4. Kostnadsberegninger

Kommunalt kvalifiseringsprogram

Laila Gustavsen sa det er gledelig at 2600 personer er inne i, eller på veg inn i, et kvalifiseringsprogram inneværende år, men at det fortsatt er en vei å gå for å innfri måltallet på 5400 i løpet av 2008.

Partene var enig om at det er uheldig å legge for mye vekt på antall deltakere i et kvalifiseringsprogram som eneste måltall. Det er vel så viktig å se på hvor mange som går ut av dette programmet og ut i fast arbeid.

Forvaltningsreformen

Meltveit Kleppa viste til at ot.prp. med lovforslag knyttet til oppgaver som skal overføres til fylkeskommunene er lagt fram. Hun sa videre at det er særskilt grunn til å glede seg over midler til regionale forskningsfond og at det er et spennende arbeid fylkeskommunene skal inn i for å få dette på plass.

Hun presiserte at KS vil bli involvert i kostnadsberegninger og at det enkelte departement er ansvarlig for å involvere KS på egne områder. Tidspunktene for involvering vil variere avhengig av hvor langt departementene har kommet i konkretiseringen. Kommunal- og regionaldepartementets ansvar vil primært være arbeidet med nytt inntektssystem og nye kostnadsnøkler for fylkeskommunene som skal legges fram i kommuneproposisjonen for 2010.

5. Øvrige innspill

Kunnskapsdepartementet noterte seg innspillet fra KS om en lærerutdanning med en femårig mastergrad.

Eventuelt

Meltveit Kleppa viste til nytt brev fra fylkesordfører- og fylkesrådslederkollegiet av 30. september. Brevet er en oppfølging av møte mellom Miljøverndepartementet, Kommunal- og regionaldepartementet og KS tidligere i september. Miljøverndepartementet og Kommunal- og regionaldepartementet vil se nærmere på henvendelsen.

Partene var enige om at det er viktig å bidra til at konferansen blir et konstruktivt sted å møtes.

Meltveit Kleppa takket for møtet.

Møtet ble hevet kl. 13.05